

Attest the following
County of ... State of ...
and

and

Cambridge

R. D.

**ANTONIJ
CHARLAS**

presbyt. SS Theologiæ
Doctoris.

PRIMATVS IVRISDICTIONIS
Romano Pontifici assertus.

CONTRA

MAG. LVDOV: ELLIES DUPIN
SS. Theologica Facultatis Parisiensis
Doctorem,

PRIMATVS IVRISDICTIONIS
ROMANO
PONTIFICI
A S S E R T V S.

Seu

RESPONSIO AD DISSER-
TATIONEM MAGISTRI LVDO-
VICIELLES DVPIN SACRÆ FACVL-
TATIS THEOLOGICÆ PARISIENSIS DO-
ctoris, de primatu Romani Pontificis, quæ est
quarta inter ejus de antiqua Ecclesia Disci-
plina dissertationes

Auctore

ANTONIO CHARLAS PRESBY-
TERO, SACRO SANCTÆ THEO-
logiæ Doctore.

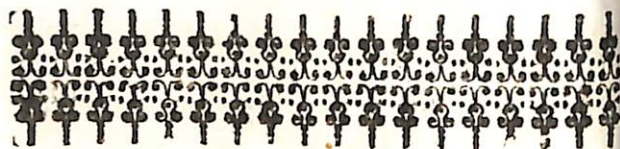
COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus Joannis Wilhelmi Friessem,

Anno M. D. CC.

F.A.
1300

GATTINI

R
243

TYPOGRAPHUS LECTORI

Mellifluus Ecclesiæ Gallicanæ
Doct̃or S. Bernardus lib. 2. de
consideratione ad Eugenium
Papam, declaraturus orbi Christiano, quis
suus, & fidelium omnium sensus esset,
& esse debeat de Primatu Romani Pon-
tificis; *Age inquit ad Eugenium, inda-
gemus adhuc diligentius quis sis, quam-
vegeras personam in Ecclesia Dei? quæ-
rit itaque quis sit Sacerdos magnus,
Princeps Apostolorum? & respondet.
Tu Hæres Apostolorum, Tu primatu
Abel, gubernatu Noe, Patriarchatu A-
braham, ordine Melchisedec, dignita-
te Aaron, authoritate Moyses, judica-
tu Samuel, Potestate Petrus, unctione
Christus.* Præclarum enim vero, excel-
sum

lum, & commune apud omnes fideles
fuit semper hoc Pontificis Romani Elo-
gium, quod quâ diminutum plane, & ex om-
ni parte mutilum in sua, quam de pri-
matu Romani Pontificis edidit, disserta-
tione proposuerit, & exposuerit Ludo-
vicus Ellies Dupin Gallia pariter in Sor-
bona S. Theologiæ Doct̃or, præsens hæc
Crisis manifestat. Scripsit illam Gallus
itidem natione Antonius Charlas sacro-
sanctæ Theologiæ Doct̃or, Romanæ
Ecclesiæ vindex integerrimus, jam ab a-
liis hujusmodi gloriosis vindiciis orbi li-
terario notissimus; scripsit, inquit, at non
in lucem edidit; edidisset vero, nisi mors
scriptoris intervenisset. Ne vero tam de-
generis ab antiquo, & communi Gallia
sensu Dissertationis hujus Castigatio
cum authore suo conspeliatur, &
intenebris manens conticesceret, ego
illam ad cujus manus forte dilata est,
amore veritatis in lucem produxi, ut,
siqui forte nimis creduli ex lectione Di-
scepta-

sceptationis Dupinianæ de summa
la Pontificis autoritate cœpissent ambi-
gere, facis loco hanc Crisin aspiciant. Tu
itaque lector lege illam, & intellige, ac
prælucentem sequere, & quam gratiam
vivens promeritus est, qui facem accen-
dit, hanc mortuo precando, & orando
tribue. Colonia 1. Ianuarij, anno
millesimo, septingente-
simo.

PRÆ-

PRÆFATIO.

N Obis, perinde ac si Bardi essemus, illu-
dere velle videntur Scriptores quidam
cū ea se propugnare profitentur, quæ
pro viribus impugnant. Quid enim ali-
ud agunt, qui eò ferè omnia sua conferunt studia,
ut sanctæ sedis jura imminuant, & tamen, eo ipso
se summorum Pontificum causam agere videri vo-
lunt. Ex horum numero imprimis est Magister
Ludovicus Ellies Dupin; qui cū solidiora pri-
marū Romani Episcopi fundamenta subvertere,
nec non ejus jurisdictionem ferè abolere in suis
de antiquâ Ecclesiæ disciplinâ dissertationibus ten-
taverit, ei tamen se beneficium præstitisse jactat;
tantum abest, inquit in monito ad lectorem, ut putem
dissertationes meas quidquam ejus (Ecclesiæ Romanæ) au-
thoritati officere, ut econtra existimem eas hoc præsertim
tempore ad adjungendos ei multorum animos utiles val-
de ac necessarios fore.

Quodcumque fuerit ejus in scribendis suis de
antiqua Ecclesiæ disciplina dissertationibus consi-
lium: quicunque fuerit ejus affectus; pro certo
habeo, eas si Catholicis probentur, Hæreticis arma
ministraturas, quibus non solum Romani Pon-
tificis primatum, sed etiam universam Ecclesiæ
Hierarchiam concutiant, & varios ejus ordines
A confun-

confundant, quippè cum multa contineant heterodoxorum erroribus affinia. An non ejusmodi censendum est, quod ait dissert. 6. §. 1. pag. 383. circa medium: *Nemo est qui non statim intelligat illum supremam habere potestatem, qui potestatem ipsam habet secundum originem, & virtutem, eum vero potestatem non habere supremam, qui tantum potestatem habet ab alio sibi commissam quoad usum. Patet autem ex dictis potestatem Ecclesiasticam esse penes Ecclesiam, Romanum autem Pontificem, ceterosque Prælatos eam decipere ab Ecclesia quoad usum tantummodo.* Ergo potestas Ecclesiastica non minus residet in tutoribus aut agricolis, aut etiam in mulieribus, quàm in summis Pontificibus, aut in Episcopis, etiam in Concilio generali congregatis; siquidem Ecclesia juxta hunc Authorem dissert. 3. cap. 1. pag. 257. in fine, est *societas totius orbis fidelium.* Ergo summus Pontifex, & Episcopi non habent propriam potestatem Ecclesiasticam: quandoquidem eam accipiunt ab Ecclesia quoad usum tantummodo. Ergo summus Pontifex, & Episcopi illum ipsum usum potestatis non habent à Christo proximè, atque, ut dicitur, immediatè, sed eum accipiunt ab Ecclesia, quis catholicus hæc admittat?

Præterea usum potestatis Ecclesiasticæ, quem summi Pontifices, & Episcopi ab Ecclesia accipiunt, ita circumscribit, ut dissert. 3. cap. 2. pag. 277. ante medium doceat, excommunicationem latente sententiæ hoc ad summum operari, ut quis possit statim excommunicari, ut rebellis, & perversus. Itaque si vera est hæc doctrina, quamvis dubium nullum sit, quin Concilia generalia, & Pontifices sæpe

velint

velint, ut decretorum suorum violatores in excommunicationem, non expectatâ declaratione, incidant, isti nihilominus non debent à communione fidelium, etiam in divinis, abstinere, neque communibus Ecclesiæ suffragiis carebunt. Nec istæ absolutiones aut excommunicationes, inquit Dupinus in fine ejusdem capitis pag. 292. *animæ defuncti prodesse aut nocere possunt, sed ejus tantum memoria.* Licebit igitur postquam excommunicatio in defunctum declarata fuerit, ut aliquando facit, ut in conciliis etiam generalibus, pro illo orare. Erunt igitur inutilia Ecclesiæ suffragia defuncto ab excommunicatione post mortem absolute.

De Advocato Regio, cui librum suum author dedicat, non satis meritis fuisset ob depressam potestatem Ecclesiasticam, nisi Laicam super Clebentem extulisset. Epistola dedicatoriæ (quam his verbis concludit; *probatum omnibus fore librum hunc confido; non quia concinnus erit, aut peritâ manu elaboratus, sed quia res exhibebit, quas, & tu olim ipse docueris, & tuo modò patrocinio comprobaveris*) optimè respondet paragraphus ultimus totius operis, qui est de immunitate clericorum. Quasi enim Advocatus Regius ad defendendam jurisdictionem Regiam Dupino Advocato indigeret, hic non solum fuisse probare conatur, Clericos in civilibus, & politicis, sicut & in causis criminalibus, tum à tributis, tum à penis, & judiciis civilibus non esse jure naturalis aut Divino, sed solo Imperatorum beneficio in nonnullis casibus immunes: Verùm etiam canonibus, & legibus privile-

privilegium clericale, quod vocant *fori*, statuentibus sic respondet pag. 591. ante medium : At istud minimè probat clericos jure divino & naturali iudiciis civilibus esse immunes, imò, ne quidem hoc probat nullos alios esse potuisse post istas leges in causis clericorum civilibus iudices quàm Episcopos : Nam ut observavimus, iisdem legibus Episcopi constituuntur tantum ut arbitri, & si illorum iudicio stare quis nolit, apud iudices seculares causa potest agitari, itemque canones vetant equidem causam clerici ad alios privatum quàm Episcopos deferri, at non vetant, ne quis ab Episcopo jure civili damnatus, ad seculares iudices recurrat. Itemque non decernunt Magistratum ipsos non posse delinquentes clericos damnare, & punire.

Tantine facienda essent cleri privilegia tam temeraria ? majora existimabat sacra facultas Theologiae Parisiensis, quando huic propositioni Lutheri, si Imperator vel Princeps revocent libertatem datam personis & rebus Ecclesiasticorum, non potest eis resisti sine peccato & impietate, hanc censuram inussit hac propositio est falsa, impia, schismatica, libertatem Ecclesiasticam enervativa, ac impietatis Tyrannica excitativa, & nutritiva.

De variis Ecclesiasticæ Hierarchiæ ordinibus differt. 1. §. 7. pag. 18. sic statuit : nullam inter Ecclesias, & Episcopos prelationem, nullam Patriarchicam, aut Metropolitanam dignitatem ab Apostolis propriè institutam fuisse jam demonstravimus. Inquirendum igitur est unde orta fuerit ; eam enim antiquissimam esse nemo diffiteri potest. Tam antiquum est earum dignitatum origo, ut tempus quo

instituta

instituta sunt Apostolis recentius assignari non possit : unde concluderet S. Augustinus earum institutionem ad Apostolos esse referendam. Hæc enim est aurea ejus sententia lib. 4. de Baptis. cont. Donatist. cap. 34. quod universa tenet Ecclesia, nec concilijs institutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolicâ traditum rectissime creditur. Dupinus verò mavult casui, quàm Apostolorum providentiæ originem rei adeò necessariæ adscribere. Cum ordinandus, inquit loco citato, aut deponendus erat Episcopus, sive cum aliqua divisio erat in Ecclesia, sive cum in commune, de rebus Ecclesiæ deliberandum erat, cum jam non amplius superessent Apostoli ; per quos hac antea proponebantur, urbis Metropoleos Episcopum adire par fuit, idque paulatim per consuetudinem invaluit, &c. ex quibus concludit pag. 21. in principio : Ecce igitur dubium esse possit, quin istius tum distributionis Ecclesiarum, tum dignitatis Metropolitanæ origo ex solâ imperii distributione, & urbium ipsarum dignitate repetenda sit ? mihi certè valde dubium est. Cum enim sanctus Clemens Apostolis contemporaneus scribat, ad Corinthios in ea epistola quam edidit Patricius Junius, ac plerique etiam doctiores germanam censent, quod Apostoli providentes futuras circa Episcopatum contentiones descriptas deinceps ministeriorum officiorumque vices reliquerunt (*ἡτοιμασέν τινες ἀντὶ τούτων*), obscura phrasis, sed lucem accipit ab iis, quæ sequuntur, ut in defunctorum locum alij viri probati succedere, & illorum munia exequi possent ; cumque verisimillimum sit illos aliis Ecclesiarum necessitatibus, ob quas instituti sunt Metropolitanæ, &c.

PRÆFATIO.

4 privilegium clericale, quod vocant *fori*, statuente-
tibus sic respondet pag. 591. ante medium : At
istud minimè probat clericos jure divino & naturali
Judicii civilibus esse immunes, imò, ne quidem hoc pro-
bat nullos alios esse potuisse post istas leges in causis cle-
ricorum civilibus Judices quàm Episcopos : Nam ut ob-
servavimus, iisdem legibus Episcopi constituuntur tan-
tum ut arbitri, & si illorum judicio stare quis nolit,
apud Judices saculares causa potest agitari, itemque
canones vetant equidem causam clerici ad alios pri-
vum quàm Episcopos deferri, at non vetant, ne-
quis ab Episcopo jure civili damnatus, ad saculares Ju-
dices recurrat. Itemque non decernunt Magistratus
ipso non posse delinquentes clericos damnare, & pri-
vare.

Tantine facienda essent cleri privilegia tam te-
nuia ? majora existimabat sacra facultas Theolo-
gia Parisiensis, quando huic propositioni Luthe-
ri, si Imperator vel Princeps revocent libertatem da-
tam personis & rebus Ecclesiasticorum, non potest eis re-
fisti sine peccato & impietate, hanc censuram inussit
hac propositio est falsa, impia, schismatica, libertati
Ecclesiastica enervativa, ac impietatis Tyrannica exci-
sativa, & nutritiva.

De variis Ecclesiasticæ Hierarchiæ ordinibus
dissert. 1. §. 7. pag. 18. sic statuit : nullam inter Ec-
clesias, & Episcopos prælationem, nullam Patriarchali-
cam, aut Metropolitancam dignitatem ab Apostolis præ-
priè institutam fuisse jam demonstravimus. Inquiren-
dum igitur est unde orta fuerit ; eam enim antiquis-
simam esse nemo diffiteri potest. Tam antiqua
est earum dignitatum origo, ut tempus quo

PRÆFATIO.

instituta sunt Apostolis recentius assignari non
possit : unde concluderet S. Augustinus earum
institutionem ad Apostolos esse referendam. Hæc
enim est aurea ejus sententia lib. 4. de Baptis. cont.
Donatist. cap. 34. quod universa tenet Ecclesia, nec
concilij institutum, sed semper retentum est, non nisi
authoritate Apostolicâ traditum rectissime creditur.
Dupinus verò mavult casui, quàm Apostolorum
providentiæ originem rei adeò necessariæ adscri-
bere. Cum ordinandus, inquit loco citato, aut de-
ponendus erat Episcopus, sive cum aliqua divisio erat in
Ecclesia, sive cum in commune, de rebus Ecclesia deli-
berandum erat, cum jam non amplius superessent Apo-
stoli ; per quos hac antea proponebantur, urbis Metro-
poleos Episcopum adire par fuit, idque paulatim per
consuetudinem invaluit, &c. ex quibus concludit
pag. 21. in principio : Ecce igitur dubium esse pos-
sit, quin istius tum distributionis Ecclesiarum, tum
dignitatis Metropolitica origo ex solâ imperii di-
tributione, & urbium ipsarum dignitate repetenda sit ?
mihi certè valde dubium est. Cum enim sanctus Cle-
mens Apostolis contemporaneus scribat, ad Co-
rinthios in ea epistola quam edidit Patricius Ju-
nius, ac plerique etiam doctiores germanam cen-
sent, quod Apostoli prævidentes futuras circa Episco-
patum contentiones descriptas deinceps ministeriorum
officiorumque vices reliquerunt (*ἡ ἀποστολικὴ διακονία* ob-
scura phrasis, sed lucem accipit ab iis, quæ se-
quuntur, ut in defunctorum locum alij viri probati suc-
cedere, & illorum munia exequi possent ; cumque ve-
rissimillimum sit illos aliis Ecclesiarum necessita-
tibus, ob quas instituti sunt Metropolitanis, &c.

Patriarchæ non solum remedia suo tempore adhibuisse, quod fatetur Dupinus, sed & posterius quâ ratione providendum esset tradidisse: vix mihi quisquam persuaserit Apostolicam illam disciplinam cum Apostolis extinctam esse; & paulò post natam, & adultam in toto fermè orbe christianæ Metropolitānorum auctoritatem, quâ ejusmodi negotia expedirentur; puta Episcoporum ordinationes; synodorum convocationes, &c. Ecquis credat Christum & Apostolos maluisse, ut Metropolita dignitas ab injusta usurpatione (quo enim jure urbis Metropoleos Episcopus principio Episcopos provinciæ ordinabat, ordinaros congregabat, &c. siquidem nullam præ aliis à Christo vel ab Apostolis potestatem acceperat?) quàm à legitima institutione oriretur.

De Patriarchali dignitate apertiùs significat *II. pag. 39. in princ.* eam ab usurpatione originem traxisse, si Patriarchalem, inquit, ita dignitatem spectes, (scilicet ex dignitate urbium) nulla adjuncta habet, præterquam honoris, & præminentia jura aut privilegia, inde tamen occasionem arripuere istæ sedes peculiaria sibi in ceteras jura vindicandi, ceterosque tum Metropolitanos, tum etiam Exarchos subijciendi. Verum qua ratione fretus Dupinus asserit Patriarchalem dignitatem antiquitus (hoc enim adverbium præmittit) sola honoris privilegia obtinuisse, cum concilium Nicænum in canone sexto declaret Episcopum Alexandrinum ex antiqua consuetudine habere plurium provinciarum potestatem, ejusque consuetudinis justitiam exemplo Romani Episcopi confirmet. Antiqua consuetudo servetur per

Egyptum

Egyptum, Lybiam, & Pentapolim, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem; quia & urbs Roma Episcopo parilis mos est. Per potestatem autem illam, jurisdictionem intelligit ipsemet Dupinus in hac differt. 4. cap. 2. §. 1. In sexto canone Nicæno, inquit, non agitur de primatu Romanæ Ecclesiæ præ ceteris orbis Ecclesiis, sed de ejus jurisdictione in Ecclesias suburbicarias: differt. quidem 1. §. ult. ubi probat in dicto canone agi de jure Patriarchico, contendit jus illud non fuisse tantæ auctoritatis. Sed illa dictorum ejus repugnantia veritati non officit. Sanè hæc verba canonis Nicæni, horum omnium habeat potestatem, plus significant quàm honoris & præminentia jura aut privilegia, nisi per præminentiam intelligas dignitatem, cui sit adjuncta jurisdictio.

Conciliis generalibus non parcat. Ex principio supra posito scilicet, potestatem ecclesiasticam, esse penes Ecclesiam, Romanum Pontificem, ceterosque Prælatos eam accipere ab Ecclesiâ, quoad usum tantummodo, sequitur ratum esse non posse quod ab eis statuitur, nisi ab Ecclesiâ universa probetur. Idque fateri Dupinus ibidem videtur, dum de potestate Ecclesiæ in summum Pontificem loquens ait: Potest eum corrigere atque deponere, non quidem ipsa per se, nam universam societatem Ecclesiâ convenire, aut judicare non est possibile, sed per concilium generale quod cum universam Ecclesiam representet, habet universam Ecclesiâ potestatem in se unitam, cum præsertim Ecclesiâ universâ habeat assensum. Præterea pag. 513. in fine ait: quod in disciplina posse concilium generale errare nemo dubitat: quod cum adeò generaliter affirmatur, verendum

dum est, ne à disciplina derivetur argumentum ad fidem. Est enim, ut ait S. Cyprianus lib. de disciplina, & habit. Virgin. *disciplina custos spei, retinaculum fidei*. Accedit, quod canones à spiritu Dei conditi non magni fient, si eos erroris suspectos habere liceat, & via contemptui ac deinceps schismati pandetur.

Verum nulli tantam intulit injuriam, quantum summo Pontifici: quin etiam illatas cæteris ordinibus injurias videtur aut rescarsisse, aut compenasse, ut illos supra Ecclesiæ caput attolleret. Cum in hoc maximè posita sit superioris jurisdictionis, quod judicium ab inferiore latum, possit emendare, idque causæ ad ipsum deferantur per appellationem, quæ definitur, à minore iudice ad majorem, ratione gravaminis facti voa provocatio: author dissert. 6. §. ult. pag. 425. ponit, ex dissertatione secundâ abundè liquet, jus provocationis Romano Pontifici jure divino non competere, quod quidem ut suaderet in citatâ dissertatione 2. nervos omnes contendit.

Notatu imprimis dignum est quod cap. 1. §. 3. pag. 108. in fine ait de jure revisionis, quod appellationis jure minus est, &c. pag. seq. *synodum Sardicensem solum jus revisionis concessisse Romano Pontifici, non autem potestatem judicandi appellationes ab Episcopis factas; præmiserat autem, jus sardicensis concilii canonibus Romano Pontifici delatum esse, quod nec ex divino jure, nec ex antiquiori lege haberet. Imò illud post concilij Sardicensis concessionem vix esse tolerabile innuit his verbis cap. 2. ejusdem dissertationis §. 3. pag. 195. circa medium: Si qua forma tolerabilis est, maxime illa, quæ in ista synodo sancita est.* Itaque quantumvis

tumvis injusta essent Episcoporum judicia, nefas erat summo Pontifici, si Dupino fides habenda est, ad examen ea revocare, licet, v. g. justissimum esset sancti Victoris præceptum, ut Pascha die dominicâ post lunam 14. primi mensis celebraretur, quemadmodum universa Ecclesia declaravit, & per universum orbem observat: Dupinus tamen sic ratiocinatur dissert. 2. c. 2. §. 1. pag. 143. in medio: *si Victori licitum fuisset judicia in Asia lata retractare, si Asiani debuissent parere judiciis à Romano Episcopo latis, immerito Episcopi catholici Victorem acerbè perstrinxissent; cum potius Asiani fuissent reprehendendi, &c.* quasi verò catholicus quisquam Victorem reprehenderit, quod indebitam sibi auctoritatem usurparet; ac non monuerint tantum S. Irenæus, & alii, statutum circa diem celebrandi Paschatis minoris esse momenti, quàm ut excommunicationis pœnâ vindicanda esset ejus violatio. Quin etiam author Papam cum tota Ecclesia occidentali efficere non potuisse, asserit, ut quod in oriente gestum fuerat, ab occidentalibus simul cum orientalibus communi consilio ac judicio definiretur: in cujus rei exemplum adducit ibidem §. 2. causam Paulini & Meletij, nec non Flaviani, cujus summariam narrationem sic concludit pag. 165. post Princ. ; *ita victi occidentales non quidem circa appellationes aut revisiones, de quibus nondum agebatur, sed circa rem longe minoris momenti, nempe ut graviores ista res communi orientis, & occidentis Episcoporum arbitrio, ac judicio limitentur.* si factum recitare tantummodò voluit, stabit jus sanctæ sedis, licet aliquando propter temporum difficultates Pontifices injusta judicia

dicia emendandi facultate usi non fuisse dicantur. At, quod illud facere nullo modo potuerint, sentire perinde mihi videtur, ac primatu jurisdictionis eos contra communem Ecclesiæ sensum spoliare, quos fructus parere posset suprema, & solutissima à Romani Pontificis potestate Episcoporum, seu conciliorum non generalium autoritas, colligere licet ex eo, quod scribit author initio paginæ 157. de Meletio, qui depositus ac damnatus à Petro Alexandrino Romano (forte Romanum) non provocavit, ut restitueretur, nec majus judicium requisivit, sed cum nullam aliam retinende auctoritatis viam esse intelligeret, schisma conflavit. Non concilia provincialia tantum, sed & singulares Episcopos à summo Pontifice jure divino non pendere significat, cum ait pag. 97. circa med. si provincia synodo non committeretur hoc canone 5. Nicæno judicium Episcoporum, esset Episcopus exlex, & à nullo judicari posset. Ita ille de Episcoporum personis; jam de illorum sententiis: pag. 142. de Marcione à proprio Patre excommunicato ait: Ergo presbyteri illi Romani edocli erant ab Apostolis & eorum successoribus non posse Romanum Clerum aut Episcopum, hominem ab alio Episcopo communionem privatum, sine hujus Episcopi jussu vel assensu communioni restituere. Quod si credidissent appellationis aut revisionis jus sibi jure divino competere, sine Episcopi assensu, confugientem ad se Marcionem judicare potuissent, aut saltem causam ejus retractandam decernere. Vide etiam pagina 157. circa medium.

Neque satis ei fuit Episcopos jurisdictioni summi Pontificis subtrahere; sed hunc etiam illorum in concilio particulari congregatorum jurisdictio-

ni ac censura subjecit ita differt. 6. §. 2. in princ. pag. 387. relatis quibusdam verbis epistola Siricij Papæ, quam tamen ejus esse non omnino certum est, sic illa interpretatur: *quibus verbis agnoscit Siricij se non solum concilii generalis, sed & alterius synodi, qualis erat Capuensis, auctoritate ita astringi, ut non possit causam ab ista synodo aliis Judicibus commissam ipse judicare, agnoscit etiam judicium ab istis, qui à synodo delegari fuerant, ferendum suo judicio firmiter ac superius fore.*

In eadem differt. §. 4. init. pag. 399. post hæc verba ex Ennodii Apologetico à quinta synodo Romanâ sub Symmacho approbato & confirmato: *aliorum forte hominum causas Deus voluerit per homines terminare, sedis istius presulem, suo sine questione reservavit arbitrio.* Subjungit ipse: *Quod ab Ennodio dictum videtur per adulationem, ad mentem quorundam, qui in moribus Pontificem à synodo præsertim provinciali judicari non posse jam tum agebant.* Paragrapho verò ultimo sub fin. pag. 427. objectæ sibi quartæ, secundum alios tertiæ synodi Romanæ sub eodem Symmacho sententiæ, Papam nunquam minorum subiacuisse judicio, post alia sic responder: Deniq; loquitur ad mentem Romanorum, qui tunc temporis existimabant, Pontificem à synodo præsertim particulari deponi non posse, nisi in causa fidei.

In eodem §. pag. 429. circa med. ad hæc verba Paschalis II. *ajunt in conciliis statutum non inveniri, quasi Romanæ Ecclesiæ legem ulla concilia præfixerint, &c.* Sic responder Paschalis II. *testimonium, quod est ordine quintum, benignè oportet explicare, alioquin sustineri non poterit ejus dictum, cum certum sit concilia leges o-*
omni-

mnibus Episcopis, atque etiam Romanis dixisse: sic v. g. concilium Antiochenum, & Arelatenſe ſua decreta per literas Romano Pontifici ſignificant, ut ea executioni mandet, ipſique Romani Pontifices legibus à conciliis latis ſe obnoxios eſſe non ſemel proteſtantur. Falfum eſt, vel concilium Antiochenum contra Paulum Samoſatenum, vel Arelatenſe I. quæ particularia fuerunt, vel aliquod aliud concilium etiam generale, dum ad Romanum pontificem ſua decreta tranſmiſerunt, ei legem dixiſſe, vel tanquam merum executorem eum habuiſſe. Falfæ ſunt aliæ Dupini interpretationes, & graviori cenſurâ dignæ. Ex diverſis porrò illis locis patet, hunc errorem quod ſcilicet, Romanus Pontifex conciliis particularibus non modò non ſit ſuperior, ſed etiam eis ſubjaceat incogitanti auctori non excidiſſe, ſed ejus menti alrè inhæreret. Sed iſtud levius videbitur, ſi cum eo conferatur quod habet pag. 162. in fin. ubi cauſam cur S. Damasus Præſcillianum ejusque ſocios à duodecim Episcopis Cæſarauguſtæ damnatos, ne in conſpectum quidem admiſerit, hanc aſſert: additum enim fuerat in ſynodali adverſus eos ſententiâ, ut ſi quis damnatos in communionem ſuſcepiſſet, ſciret in ſe eandem ſententiam eſſe promendam. cum ergò iſtius decreti pœna Damasum non ſecus ac alios Episcopos ſpectaret, non illi plus juris erat quam cæteris, reſcindendi judicii adverſus Præſcillianum lati. Quòd Papa, ubi agitur de fide, non poſſit judicium à concilio particulari latum examinare, ac ſi injuſtum fuerit, reſcindere; ſed ſi quid ejusmodi tentet in excommunicationem ab illo concilio decretam incidat, quomodo hæreticum, vel certè ex principiis hæ-

reticis

reticis proximè conſequens judicari non debeat, ego quidem minimè video. Hæc circa Dupini contra Eccleſiæ Romanæ primatum doctrinam notaſſe ſufficiat. In ſtylo petulantia erga ſummos Pontifices ferè ubique apparet, hæreticorum maledictiæ ſimillima, unde ad detrectationem obediætiæ, indeque ad odium proclivis eſt com meatuſ.

Omnes ſummos Pontifices carpit pag. 418. ante finem hiſ verbis: *Reſpondeo Martinum* (quando ſcilicet vetuit à ſummo Pontifice in cauſis fidei appellare) *id feciſſe, quod facere conſueverunt omnes ad ſummum eveſti ſaſtigium, ut immemores eorum, quæ priuſ tenuerunt, aliam mentem induant.* De Bonifacio VIII. ſcribit pag. 561. in princip. quòd non ſolùm dolore & ægitudine, ſed etiam deſperatione conſectus obiit.

Plurimos alios etiam ſanctitate, doctrinâ, & ſapientia inſignes tanquam authoritatis non ſuæ uſurpatores deſcribit, aliis que injuriis afficit. ita in fin. pag. 65. hanc vindicabat, inquit, in provincias ſibi ſubditas authoritatem, (ſcilicet, ordinandorum Episcoporum) Innocentius (loquitur de S. Innocentio I.) eamque ab Antiocheno uſurpari arbitratur, & ex ſe de aliis judicat. De Innocentii ſucceſſore Zoſimo ait, diſſert. 2. cap. 2. §. 3. pag. 200. Zoſimus Pontifex dignitatis ſuæ amplificandæ perquam ſtudioſus, &c. De S. Leone magno pag. 100. ante med. pervenimus nunc ad Leonis tempora, quem nemo neſcit mirum in modum laboraſſe, ut ſedis Romanæ authoritatem & privilegia in majus augeret, & aliorum Episcoporum poteſtatem imminueret.

Mitto ejus contumelias in Gregorium VII. Inno-

cen-

nocentium tertium & alios, quos inter atque principes sæculares fuit concertatio. Cum enim potestatum sæcularium patrocinium ubique suscipiat, mirum non est si Pontificibus, quibuscum concertaverunt, parum se æquum præbeat. Etiam in causis merè spiritualibus pontificum facta in malam aut deteriorem partem inflectit.

Solius Tertulliani jam in Montanistarum hæresim prolapsi testimonium secutus de S. Eleuthero seu alio Pontifice ait dissert. 5. cap. 1. §. 3. *fuit ergo tum temporis Romanus pontifex, qui novas Montani prophetias approbavit, & per literas Montanistis communionem impertiit, quas errore cognito revocare coactus est.* Præmiserat autem: *primus (scilicet ex Romanis Pontificibus, quos ex cathedra loquentes à veritate deviâsse, certum esse asserit) est Eleutherius seu quisquis alius Romanus Pontifex, &c.*

De S. Stephano ibidè scribit contra S. Augustini, & aliorum quamplurimorum testimonium quod in oppositum Cypriano errorem videtur incidisse.

Liberium non solum hæreticæ fidei formulæ subscripsisse, sed etiam Arianæ perfidiæ consensisse, ait antiquos pro certo habuisse; quamvis multi eam fidei formulam hæresim Arianam non expressisse sustineant, & Liberium hæresi non consensisse communis sit Catholicorum Theologorum sententia.

Honorium I. calumniatur, quasi definierit errorem Monothelitarum, cum vetuerit tantumne unius voluntatis aut duarum, unius duarumve operationum in Christo vocabula usurparentur. *Sextus est, inquit in eodem §. Honorius, qui à Sergio Patri-*

patriarcha consultus Monothelitarum errorem decretali epistola definivit.

Quid, quod Pontificum facta etiam à conciliis generalibus, & ab Ecclesia universa recepta improbat. Nam dissert. 3. cap. 2. pag. 269. non solum S. Victorem reprehendit, quod propter dissensionem circa Paschæ celebrationem pacem cum orientalibus abruperit, quod postea tota Ecclesia imitata est, Quarta decumanos ut hæreticos habens, sed etiam de S. Stephano subjungit: *similiter in questione de hæreticorum Baptismo iterando, Stephanus videri potest reprehensioni obnoxius, quod leviter Afros excommunicaret: quasi debuerit summus pontifex sinere, ut error multis conciliis particularibus jam solemniter approbatus longius serperet, aut non eundem errorem postea damnaverint varia concilia etiam generalia, aut non ejus sectatores tota Ecclesia hæreticos judicaverit.* Sed quid injustius, quàm de futuris contingentibus certam contra pontifices proferre sententiam. *Mortuo Bonifacio, inquit dissert. 2. cap. 2. §. 3. pag. 183. Cælestinus prædecessoris sui judicium probans executoribus clericis quos tum habebat, mandaturus erat (nota hæc verba) procul dubio, ut per vim, si aliter fieri non possit, Bonifacii sententiam executioni mandarent; quod præcavens Augustinus ad Cælestinum hanc epistolam scribit, in qua tum Antonii (Episcopi Tussalensis à sententia S. Augustini ad S. sedem appellantis) causam exponit, tum Cælestinum debortatur à proposito.* Adverte authoris maledicentiam eò minùs esse excusatione dignam, quod cum monitus esset, in suis dissertationibus quadam esse vel elucidanda, vel emol-

lienda; vel etiam emendanda, ut ipse fatetur in admonitione ad lectorem, nihil tamē circa verba Pontificibus injuriosa mutavit, nisi quod hæc verba pag. 58. Joannes ob denegatam sibi Bulgaria Diæcesin furens, sic explicuit, id est, excandescens, subiratus; hoc enim significat vox latina, furens: quod idcirco monui, ne quis eam in malam partem vocet.

Circa doctrinam verò quæcunque supra exscripta, & alia multa censurâ digna, reliquit intacta: solum cum pag. 427. sibi objecisset dictum concilium Romanum sub Symmacho, Papam nunquam minorum subjacuisse judicio; respondissetque, minorum nomine forsitan alios intelligi quàm Episcopos, qui minores dici nec debent nec possunt, in admonitione ad lectorem addit, cum sunt in concilio congregati. Quinto etiam Romani Pontifices Episcopos ad quos scribunt, collegas, fratres, & sacerdotes passim appellant, nunquam filios aut minores. Et si enim is Romanus Pontifex in primatu sit superior, est tamen in Episcopatu frater; quibus verbis, dum Primatum Romani Pontificis in Episcopos videtur agnoscere, & illum conciliis quibuslibet inferiorem asserit, & singularibus Episcopis jurisdictione superiorem non confitetur: observandum enim est primo ipsum dixisse absolute in concilio, non autem in concilio generali, ac re ipsa concilium Romanum, de quo ibi est sermo, erat particulare. Secundò Pontifices longè saepius ad Episcopos singulares, quam ad congregatos in conciliis scripsisse, eosque verbis illis, quibus innuit æqualitatem significari usos. Tertiò ipsum nullibi declarasse primatum Romani Pontificis esse primatum jurisdictionis in Episcopos, & in eorum judicia.

Alij

Alij alia in libro Dupini confutabant. Enimverò multa in eo sunt reprehensione digna. Ego partem faciliorem, & à contentione, & invidia remotiorem mihi delegi. Cardo totius controversiæ inter ipsum in hac dissertatione, & me hic est. Ego verissimum certissimūque habeo, quod professi sunt etiam Illustrissimi Gallia Episcopi Parisiis Anno 1681. congregati; scilicet Romanum Pontificem habere primatum auctoritatis & jurisdictionis in Episcopos ei in persona S. Petri à Christo Jesu collatum, eosque qui ab hac veritate dissentiant, schismaticos esse atque hæreticos.

Ille solum honoris primatum, cum illâ qualicumque prærogativâ, quâ potitur antiquior, seu primus interpres Episcopo Rom. præ ceteris concedit.

Sententiæ quam defendo subscribunt omnes catholici Scriptores, ut testatur Ludovicus Maimbourg ab adulationis suspitione hac in parte remotissimus, in eo tractatu, quem de institutione, ac de prærogativis Ecclesiæ Rom. edidit cap. 4. ubi hæc notatu dignissima scribit: *Id solum dicam, de quo catholicorum omnium est concursus sententiæ, Jesum Christum ex omnibus Apostolis S. Petrum elegisse, cui non solum primatum ordinis & honoris conferret, seu primum locum tanquam primo inter pares sibi dignitate, donis ac facultatibus, & favoribus seu gratiis Apostolatui, & Episcopatui inseparabiliter annexis, sed etiam primatum jurisdictionis, potestatis, & auctoritatis in omnes fideles, in tota Ecclesia, cujus ab eo constitutus est caput.*

B

Je

Je diray seulement je dont tous les catholiques conviennent, que Jesus-Christ choisit saint Pierre entre tous les Apostres pour luy donner non seulement la primauté d'ordre d'honneur & de rang en luy donnant le premier lieu, comme à celui qui est le premier entre ses égaux en dignité & en ces dons, ces pouvoirs & ces graces qui sont inseparables l' Apostolat & de l' Episcopat; mais aussi la primauté de jurisdiction, de puissance & d'autorité sur tous les fidèles dans toute Eglise dont il le constitue le Chef Louis Maimbourg Tr. 1. h. 1. chap. 4. Itaque tantum abest, ut Ecclesiæ Gallicanæ vel universitatē Parisiensem offensurissim, ut illius inclytæ gentis, vel potius omnium Catholicorum sententiam exponam & sequar.

Nec movere quemquam debet, quod Dupin liber Doctorum approbationibus munitus videtur, nam, ut ipse in admonitione ad lectorem declarat, Cùm hoc opus typis esset excusum, tunc manus Doctorum pervenit. Itaque non fuit illis integrum, quæcunque elucidanda, vel emollienda, etiam emendanda videbantur illustrari, temperari, aut corrigi facere: vel certè si author, ut dicit, illorum monitis, conciliis seu præceptis obsecutus est.

Illi nonnullis ejus verbis erga S. Sedem reverentibus nimis attenti, multis aliis reprehensibile ne dignissimis pepercunt incauti.

Equidem solum, ut dixi, primatum jurisdictionis Rom. Pontificis defendendum suscipi adversus M. Dupin, à quo impugnatum esse satis videntur

videntur testari, quæ jam ex ejus libro adduxi; sed quoniam ille, & primatum se agnoscere profiteretur, & aliqua verba immiscuit, quæ authoritatem quandam cum honore in primatu conjunctam significant, licet ea nimis videatur tenuis, quàm, ut possit jurisdictio appellari, visum est mihi excutiendam esse dissertationem ejus quartam, quæ tota est de Primatu Romani Pontificis. Sicubi enim, ibi certè mentem ejus hac de re perspicere licebit. Ac ne quis suspicetur me vel rectum aliquid detorsisse, vel robustum dissimulasse, vel cohærens interpolasse, sequar quod ab aliis scriptoribus non sine magno lectorum commodo ac delectatione video usurpatum: dissertationem integram Dupini exscribam, ac pedetentim relatâs ipsis ejus verbis respondebo.

PRIMATUS JURIS- DICTIONIS ROMANO PON- TIFICI ASSERTUS :

S E U

Responſio ad diſſertationem M. Ludovici Elies Dupin ſacræ facultatis Theologiæ Pariſienſis Doctōris, de primatu Romani Pontificis, quæ eſt quarta inter ejus de antiqua Eccleſiæ diſciplina diſſertationes.

„ **P**relodium Dupini : Vetus eſt, & celebris de
„ primatu Romani Pontificis quæſtio, de qua
„ innumeri ſerè ſcripſerunt; ſed quosdam adula-
„ tio, alios odium ad ſcribendum impulit, ita ut
„ vix ullum invenias, qui ſolius veritatis defen-
„ dendæ ſtudio, & ab omni affectu vacuus ad hanc
„ quæſtionem tractandam acceſſerit. Percurre
„ omnium ſerè, qui hucusque eâ de re ſcripſe-
„ runt, lucubrationes, aut ſcædâ aſſentatione,
„ aut acerbis convitiis ſcatent : inde conſilium
„ mihi, ſine ira, & ſtudio de primatu Rom. Pon-
„ tificis diſſerere.

Reſponſio. Adeò iniqui fuère per ſexdecim ſæ-
cula ſcriptores, ut, cùm de primatu Rom. Ponti-
ficis innumeri ſerè ſcripſerint, inter quos multi non
ſolùm doctrinâ, ſed etiam ſanctitate floruerunt,
vix ullus inventus ſit, qui ab omni affectu vacuus ad hanc

quæ-

quæſtionem tractandam acceſſerit. Felix ſæculum no-
ſtrum! quandoquidem Theologum edidit, qui
ſine irâ, & ſtudio de illa diſſerturum ſe pollicetur,
dummodo præſtet promiſſa. Quosdam aduſatio,
alios odium ad ſcribendum impulit. Dupinus ab omni
affectu vacuus veterem & celebrem, ſummiq; in Ec-
cleſia momenti quæſtionem ſolius veritatis defen-
dendæ ſtudio enodaturus eſt, & explanaturus.

Unum diſplicet : quod in ſine hujus diſſertati-
onis graves, & ſummos Theologos, quos ſecutus
eſt in hac quæſtione de primatu, & prærogativis
ſummi Pontificis, non alios nominet, quàm quos
novimus ſanctæ ſedi aut inſenſos, aut parum æ-
quos extitiſſe. Certè Richerium, Vigorium, Lau-
noium, Gerbaſium, (ut alios nunc prætermi-
tam, quibus ſe adhæſiſſe proſitetur) aduſatio ad ſcri-
bendum non impulit; illorum lucubrationes ſcædâ aſ-
ſertatione non ſcatent : cum ergò vix ullus invenia-
tur, qui ab omni affectu vacuus ad hanc quæſtionem tra-
ctandam acceſſerit; verendum eſt ne iſtos odium
moverit. Suſpicionem auget acerbis illorum ſty-
lus, & parva erga ſummos Pontifices reverentia,
ſed ne temerè de occultis illorum affectibus judi-
cemus, iſtis modò dimiſſis, ad authorem noſtrum
redeamus. Debuit ipſe à convitiis in ſummos
Pontifices, quibus ſcatent ejus diſſertationes,
temperare calamum, ut crederetur ſolius verita-
tis defendendæ ſtudio, ac ſine ira de primatu Ro-
mani Pontificis diſſerere. Utinam verò verbis

B 3

tantum

tantum Pontificiam dignitatem læssisset, non etiam primatum tentasset.

Dupinus : & quæstionem hanc non in disputantibus, sed potius in quærentis modum tractare.

Resp. quâ ratione principium fini cohereret? monet sic *Dupinus* se quæstionem hanc non in disputantibus sed potius in quærentis modum tractare : concludit autem dissertationem his verbis; Eadem nos potest tot graves ac summos Theologos de primatu, & prærogativis summi Pontificis asserere non dubitamus. Timebat fortè ne malè audiret ob concessum Papæ primatum, & corrolasejus prærogativas, *Dupinus* consilium iniit, quærentis non disputantis, nedum pertinaciter asserentis personam induere : sed genuinum propositum sincerumque animi affectum diu dissimulare non potuit, ut mox patebit.

„*Dup.* Porro Duplex sic quæstio sub unâ comprehenditur, quarum prima est de primatu S. Petri inter Apostolos; secunda de primatu Ecclesiæ Romanæ inter Ecclesias cæteras, & consequenter de prærogativis Episcopi hujus urbis inter cæteros.

Resp. Itaque tota hæc dissertatio duobus capitulis constat; utrumque caput in tres paragraphos dividitur. Paragraphos longiores articulos distinguere mihi venerat in mentem, ut fastidium ex prolixitate oriri solitum minuerem; sed exhibenda omnino, ut est, authoris dissertatio ne scrupulosior esse quàm liberior malui. Quam obrem omnia nullo addito, nullo detracto exscidibam.

Dupi

„*Dup.* C A P V T I.

„DE PRIMATU BEATI PETRI

„inter Apostolos

„§. I.

„Utrum, & quomodo Primatus Sancti Petri

„possit ex scriptura demon-

„strari?

„**A**D demonstrandum Petri inter Apostolos primatum Bellarminus, & alii solemniter quædam adducunt scripturæ testimonia; ac imprimis urgent illud Matth. 16. Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam. Item illud: Tibi dabo claves regni calorum. Joan. ult. singula nos expendemus, ac deinde quæremus, num alio pacto possit ex scriptura Petri primatus asseri.

Resp. Omisus est sine dubio à Dupini Typographo locus ex S. Joannis Evangelio. Verba enim quæ in textu referuntur, sunt omnia ex Evangelio S. Matthæi, nulla autem ex Joannis ultimo, quod hic citatur. At facile suppletur hæc omisio. Desunt enim illa verba, *pasce oves meas*, quæ habentur Joan. ult. quæque inferius ab authore versantur. Insunt alii multi typorum, ut puto, errores, ex quibus aliquos tantum emendavit

davit auctor ipse post indicem capitum: aliquos ego de quibus nulla poterat esse dubitatio; At ubi vel tantillum ambigi poterat quam esset vera lectio, textum impressum exhibui ad verbum. Porro primatui jurisdictionis Rom. Pontificis timere incipio, dum audio *querendum, num alio pacto possit ex scriptura Petri primatus asseri, quam ex solemnibus illis testimoniis.* Vereor enim ne Lutherani, Calvinistæ, alique Ecclesiæ Romanæ hostes scripturæ sacræ auctoritate teneri non possint, si à solidis istis primatibus Beati Petri fundamentis recedamus, cum illis disputantes, qui respuunt traditiones.

Dupin. primus locus: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, ab interpretibus, & SS. Patribus variè exponitur.

Resp. Paucissima sunt scripturæ loca, quæ ab interpretibus, & SS. Patribus variè exposita non fuerint. Ideòne nihil ex illis concludi poterit? contrariæ quidem expositiones se invicem aut destruunt aut debilitant, at variæ non item; multò minus quæ sibi invicem suffragantur; hujus autem loci expositiones, quas affert Dupinus, ita inter se non repugnant, ut aliqui Interpretes, & SS. Patres plures ex illis secuti sint, aliqui etiam omnes sint complexi; quod argumentum est, illas optimè inter se coherere posse, & ad stabilendam veritatem concurrere.

Hoc ut apertius demonstremus, notandum est Beato Petro promissum, deindeque collatum fuisse primatum, ob præclaram, quam edidit confessionem

tionem de Christo, quod scilicet esset filius Dei vivi. Quæ in re quatuor distingui possunt. Primò Petrus cui datur primatus. Secundò confessio fidei, in cuius præmium primatus datur. Tertiò fides, quam confessus est Petrus. Quartò illius fidei objectum, scilicet Christus filius Dei. Possunt autem quatuor hæc singula suo modo fundamentum Ecclesiæ nuncupari. Quæ omnia in testimoniis paulò post referendis facile licebit observare. Primò Christus est primarium fundamentum, quo innituntur universæ partes Ecclesiæ; Secundò quia per fidem primario illi fundamento adhæremus, &, ut ita dicam, inædificamur, ipsa quoque fundamentum dicitur. Tertiò quia Ecclesiæ visibilis est ac sensibus obvia, fides autem invisibilis, nisi externo aliquo signo manifestetur, confessio fidei, quæ invicem conjunguntur varia Ecclesiæ membra, fundamentum appellatur. Quartò quia Petrus primus Christum tanquam filium Dei confessus est, primus illum annuntiavit, in illius fide fratres suos confirmare iussus est, oves Christi pascendas accepit, Ecclesiæ fundamentum appellatur. Cæteri quidem etiam Apostoli fundamenta Ecclesiæ nominantur; sed de hac eorum nuncupatione dicam inferius.

Porro SS. Patres, & Interpretes modò hæc simul, modò seorsim, aliquando unum, aliquando duo vel tria acceperunt; quæ varietas primatui B. Petri nullum affert detrimentum.

»*Dupin.* Sunt enim non pauci, qui per Petrum hæc

„ intelligunt fidem, & confessionem Petri : ita
 „ Hilarius lib. 6. de Trinit. *super hanc igitur con-*
 „ *fessionis petram Ecclesia edificatio est.*

Resp. prima hæc est probatio ejus, quod dice-
 bam, varias hujus loci expositiones optime sibi
 coherere. Nam idem S. Hilarius, qui hic Eccle-
 siam super confessionis petram ædificatam docet,
 in loco mox à Dupino referendo; & in aliis bene
 multis petrum Ecclesiæ fundamentum dicit.

At non aliundè investiganda est Sancti Hilarii
 mens, quàm ex illo ipso loco, qui hic à Dupino ci-
 tatus, ex lib. scilicet 6. de Trinit. plura enim
 illic occurrunt ejus indicia. *Post Sacramenti confes-*
sionem, inquit sanctus Antistes, beatus Simon ædifi-
cationi Ecclesiæ subjacens, & claves regni celestis acci-
piens, &c. En quod petrus Ecclesiæ sit fundamen-
 tum. Cur eam dignitatem meruerit, jam audisti:
Super hanc igitur confessionis Petram Ecclesia edificatio
est. De fide quam confessus est Petrus, addit infra:
Hæc fides Ecclesiæ fundamentum est. Et inferius: Filium
Dei confessus (Petrus) ob hoc beatus est: hæc revelatio
parris est, hoc Ecclesiæ fundamentum. Objectum illius fi-
dei, scilicet Christi divinitatē significat his verbis,
necessè est, ut quæ creaturam potius ex nihilo confitebi-
tur, claves regni calorum non adeptæ, & extra fi-
dem ac virtutem Apostolicam constituta, nec Ecclesiæ
sit ulla, nec Christus. Denique quod B. Petrus per
confessionem fidei de Divinitate Christi specia-
lem potestatem obtinuerit, pluribus significat,
præcipuè cum ait: Hæc fides regni celestis habet cla-
ves. Hæc fides, quæ in terris solverit, aut ligaverit, &
ligata

ligata sunt in calis & soluta qui (Petrus) in
cunctorum Apostolorum silentio, Dei filium revelatione
Patri intelligens, ultra humana infirmitatis modum,
supereminentem beatæ fidei suæ confessione gloriam pro-
meruit hinc regni calorum habet clavem: hinc
terrena ejus judicia celestia sunt hæc sola fides
confessæ Christi Dei filium omnium beatitudinum glo-
riam meruit in Petro.

Dum ergò S. Hilarius, & alii per Petram in-
 telligunt fidem & confessionem Petri, non ita sumunt
 eam seorsim, & sicut loquuntur scholastici, in ab-
 stracto, ut ab eâ B. Petrum excludant.

Quamvis autem S. Hilarius non ubique qua-
 tuor jam dicta tam clarè exprimat, vix tamen in-
 venies eum B. petri oblitum, ubi hunc Matthæi
 locum affert, aut ad eum alludit. Nam v. g. dum
 can. 6. solius Christi meminit his verbis: *in Pe-*
tra se ipsum Dominus significat, validum excelsi ædifi-
cii fundamentum, non hunc quem tractamus, sed
aliud locum exponit, scilicet istum, ædificavit do-
num suum supra petram. At verò, quoniam can.
16. supra dictum locum exponit, petrum Ecclesiæ
fundamentum disertè interpretatur. Item quia eun-
dem locum citat in psal. 131. rursus Petrum pri-
mum filii Dei confessorem, Ecclesiæ fundamentum ap-
pellat.

„ Dup. Greg. Nyss. in opere de adventu Do-
 „ mini, *Petra verò tanquam fidei fundamentum, ut*
 „ *ipse Dominus ait ad Principem Apostolorum: Tu es*
 „ *Petrus, & super hanc petram ædificabo Eccle-*
 „ *siam meam: Super confessione videlicet Christi,*
 quia

„ quia dixerat : Tu es Christus Filius Dei viventis.

Resp. In hoc testimonio, primò Christus tanquam fundamentum ponitur. Ad illum enim referuntur hæc verba, *petra vero fidei*; ut patet in regram periodum legenti: Secundò super confessionem Christi ædificata dicitur Ecclesia; si ergò quamvis Christus sit fundamentum, confessio Christi fundamentum appellatur: Quidni etiam fides, & Petrus fundamenta esse intelligentur, cum Christus dicatur *petra fidei*, & ad Principem Apostolorum Dominus dicat, *tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.*

„ Dup. Ambros. lib. 6. in Luc. & in cap. II. „ epist. ad Ephes. *super istam petram ædificabo Ecclesiam meam*; hoc est, in catholica fidei confessione „ *statuam fideles ad vitam.* Idem de incarnat. c. 5. „ non enim de carne Petri, sed de fide dictum est; *quia porta mortis ei non prævalebunt*, sed confessio vincit infernum.

Resp. Commentariorum in epistolas B. Pauli, ex quibus desumptum est testimonium hic relaturn, authorem S. Ambrosium non esse adeò indubitatum est, ut ipse Dupinus mox illos sub nomine Hilarij citaturus sit. Quis iste Hilarius, & utrùm verus exstiterit horum commentariorum parens, videat qui volet in dissertatione E-ruditissimi Patris Labbe de scriptoribus Ecclesiasticis. Mihi satis est quod testimonium adductum nihil obsit B. Petri primatui, quod ex dictis colligere est. Si enim in hac catholica fidei confessione

sione statuti sunt fideles, ejus confessionis author potest eâ ratione Ecclesiæ fundamentum meritò appellari.

Ceterùm ex his commentariis probari posset contra Dupinum, papam esse Rectorem totius Ecclesiæ; adeoque habere jurisdictionem in illam; sic enim loquitur ille commentariorum author in cap. 3. epistola I. ad Timot. *ne fortè tardavero scribo tibi ut scias quomodo Ecclesiam ordines, quæ est domus Dei: ut cum totus mundus Dei sit, Ecclesia tamen ejus domus dicatur, cujus hodie Rector est Damasus.*

Orditur quidem verus S. Ambrosius caput quintum libri de Incanationis Dominicæ mysterio, à verbis, quæ illinc deprompsit Dupinus: sed plusquam lynceis oculis opus est, ut quid ibi deprehendatur, unde possit elici Petrum non esse fundamentum Ecclesiæ. Quis autem credat principium capitis quinti pugnare cum fine quarti, ubi hæc leguntur: *Hic est ergò Petrus, qui respondit præ cæteris Apostolis, immò pro cæteris, & ideo fundamentum dicitur.*

Idem S. Ambrosius lib. 6. in Lucam, quem citat Dupinus varia fundamenta distinguit, suumque Petro in eis ordinem assignat. *Petra est Christus, (bibebant enim de spiritali sequenti petra. Petra autem erat Christus.) En fundamentum primum.* Etiam Discipulo suo hujus vocabuli gratiam non negavit, ut ipse sit Petrus, quod de Petra habeat soliditatem constantiæ, fidei firmitatem. Vides Christum nomenclaturam fundamenti cum Petro commu-

nicasse

nicasse; idque ob fidei firmitatem, de qua postea dicitur, *petra tua fides est, fundamentum Ecclesiæ fides est.*

Non desunt alia Sancti Ambrosii loca, quibus constat, sanctum Doctorem per petram petrum intellexisse. Unicus jam adducendus sufficiat; quem quia Ecclesiæ suam fecit, non potest is non maximi esse ponderis. Testis enim est omni exceptione major S. Augustinus lib. 1. *Retract.* cap. 21. Ambrosium esse primum illius hymni authorem, quem Ecclesiæ canit ad laudes in officio Dominicæ ab octavâ Epiphaniæ usque ad Dominicam primam quadragesimæ, & à Dominica proximiori Kalendis octobris usque ad adventum; quo in hymno de petro ad galli cantum resipiscente sic dicitur: *Hoc, ipsa petra Ecclesiæ, canente, culpam diluit.*

„Dup. Chrysost. hom. 55. super Matth. super hanc petram edificabo Ecclesiæ meam, id est, fidem, supple super, & confessionem.

Resp. Aliud subministrat S. Chrysostomus exemplum ejus, quod antè diximus; eos scilicet SS. Patres, qui fidem aut fidei confessionem petram esse, super quam Christus fundavit Ecclesiæ, scripserunt, Petrum etiam fidem confitentem, seu fundamentum Ecclesiæ habuisse. Nam à S. hoc Antistite hom. de verbis Esaia Petrus *Basis Ecclesiæ* appellatur. Imò in eo ipso loco homilia 55. in Matth. Unde verba modò à Dupino relata, extracta sunt, docet, Petrum Ecclesiæ Pastorem esse constitutum. Sic enim habet: *Et ego dico tibi*

tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiæ, id est fidem atque confessionem (seu juxta textum græcum, id est fide confessionis, τῇ πίστεϊ τῆς ὁμολογίας) hic aperte prædicit magnam eorum, qui mox credituri erant, multitudinem fore, & sublimiora ipsum sapere facit, & pastorem constituit. Et infra Petrum quoque Ecclesiæ fundamentum fuisse indicat, dum ait: nam quæ Deus concedere solus potest (ad verbum, nam quæ Dei solùm sunt propria.) scilicet peccata solvere, & immobilem Ecclesiæ facere in tanta fluctuum irruptione, & hominem piscatorem omni petra firmiorem exhibere, toto terrarum orbe relutante; hæc omnia ei se daturum pollicetur.

Quo etiam sensu Petrus sit Ecclesiæ fundamentum explicat continuò subjungens: Ita & pater ad Hieremiam dicebat: sicut columnam ferream, & sicut murum æneum posui te. Sed ipsum quidem genti uni pater, hunc etiā universo terrarum orbi Christus præposuit.

„Dup. Idem habet ibidem homil. 83.

Resp. Quare hujus, sicut superioris loci, verba relata non sunt? Nonne quia Chrysostomi sensum Dupini interpretationi contrarium apertius declarant. Ait enim: Nam qui super confessionem ejus Ecclesiæ ita fundavit, atque munivit, ut nullo periculo; neque morte ipsa posset superari, quæ claves Regni Calorum ei concessit, & tantam potestatem ei concessit (ad verbum, tanta potestatis Dominum faciens; καὶ τοσαύτης ἐξουσίας ποιήσας ὑπὲρ) nec unquam pro illis omnibus oratione indiguerit: quantum minus hac in re indigisset, maximā quippe authorita-

re illa

te illa dixit : edificabo Ecclesiam , & dabo tibi claves regni cœlorum. Nonne Petri primatum jurisdictionis ex hoc Matthæi loco apertè colligit S. Chrysostomus ? quid enim aliud sibi volunt illa verba ; claves regni cœlorum ei concessit , tanta potestatis Dominum faciens : idque quando super confessionem ejus Ecclesiam fundavit ?

„Dup. Ex cap. 9. epist. ad Galatas.

Resp. Nescio quid per caput 9. Epist. ad Galatas intelligat ; sex enim capitibus continetur Epistola B. Pauli ad Galatas : neque S. Chrysostomus , quas scripsit in hanc epistolam homilias in alia capita partitus est. Cæterum homil. in cap. 2. potius indicat B. Petrum esse Ecclesiæ fundamentum. Sed priùs inquit , dicendum est de Petri fiducia , & quomodo hic unus inter ceteros Discipulos solitus sit profiteri : quandoquidem etiam nomen sortitus est ob immutabilem , & immobilem fidem. Cum enim omnes essent interrogati , hic ante ceteros profiliens : Tu es , inquit , Christus Filius Dei vivi , quo tempore illi & claves regni cœlorum concredita sunt.

„Dup. Et in serm. de poenit. Tu es Petrus , & super hanc petram : non dixit super Petrum , non enim super hominem , sed super fidem fundata est Ecclesia.

Resp. Quo in serm. de poenit. extent hæc verba non video , nec sollicitius inquirendum puto , sufficit enim S. Chrysostomi mentem in ejus homilia 9. de poenitentia perspicere , ubi ait : Petrum cum dico , Petram nomino infrabilem , crepidinem immobilem &c. Item serm. de nega-

tione

tione Petri sanctum hunc Apostolum ita Christum alloquentem inducit : Nonne ego te omnium primus agnovi ? quamobrem & meo testimonio commendato beatum me predicasti , ac petram Ecclesiæ nuncupasti , dicens : Tu es petrus , & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam , & portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Egone igitur te negabo , Princeps Apostolorum , columna Ecclesiæ ? Rursus serm. de Beatis petro & paulo , ubi Petrus Apostolorum Dux appellatur ; ita S. Apostolum affatur ; Gaudeas Petre fidei petra ... Gaudeas Petre rectæ fidei fundamentum !

„Dup. Hunc sensum fusè explicat Augustinus tractatu 123. in Joannem : Non enim inquit , à Petro petra , sed Petrus à petra : ideo quippe ait Dominus , super hanc petram edificabo Ecclesiam meam , quia dixerat Petrus : Tu es Filius Dei vivi. Super hanc ergo , inquit , petram , quam confessus es , edificabo Ecclesiam meam. Petra enim erat Christus , &c. Et serm. 13. de verbis Domini : Tu es ergo , inquit , Petrus , & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam ; super hanc petram quam confessus es , super hanc petram quam cognovisti , dicens , Tu es Christus Filius Dei vivi , edificabo Ecclesiam meam ; id est , super me ipsum Filium Dei vivi , super me edificabo Te , non super te me.

Resp. Et si B. Augustinus in locis hîc relatis Petram , super quam Christus Ecclesiam suam edificavit , Christum intellexerit , non tamen constans fuit ea ejus interpretatio , ut patebit ex ejus testimonio in lib. 1. retract. cap. 21. mox à

Dupino referendo. Quamobrem secundum consilium ab eodem sancto Doctore ibidem datur harum duarum sententiarum, quæ sit probabilior, eligat Lector. Probabilior autem, vel potius certissimam ex iis quæ dicturi sumus, eam esse constabit, quæ B. Petrum per petram in hoc Matthæi testimonio designari affirmat.

Quamvis autem sanctus Augustinus lectorum iudicio probabilioris sententiæ delectum hic per miserit, adeoque ex illius autoritate, neque per Petro, neque contra Petrum ferri iudicium possit: non est tamen existimandum S. Doctorem Primatum B. Petri non agnovisse: sed de eius sententia inferius redibit sermo. Certè author sermonis, qui ei adscribitur in officio de cathedra B. Petri Antiochiæ, atque inter ejus sermones de Sanctis habetur, non semel B. illum Apostolum Ecclesiæ fundamentum nuncupat, Petrum itaque fundamentum Ecclesiæ Dominus nominavit: & idè dignè fundamentum hoc Ecclesia colit, supra quod ecclesiastici ædificij altitudo consurgit Dignum est ut fundamentum hoc in Ecclesia honoretur.

„Dup. Acacius Melitenes in homil. in conc. Ephes. c. 7. p. 3. eundem sequitur? Hæc fides, inquit, nostra super hoc fundamentum Ecclesia ædificata est.

Resp. Num quia fides Ecclesiæ fundamentum est, Petrus quoque fundamentum Ecclesiæ dicitur nequit? eâ ratione negari posset Christum esse Ecclesiæ fundamentum, quia fides, confessio fidei Petrus & alii Apostoli fundamenta Ecclesiæ similes

liter dicuntur. Ex hoc testimonio, quod etiam de aliquibus similibus dicendum est, id solum colligitur ex pluribus, quibus, ut supra explicuimus, fundamenti nuncupatio variis rationibus congruit, illi tantum rei, de qua tunc erat sermo, fuisse aptatam.

„Dup. Ad stipulatur S. Cyrillus Alex. lib. 4. de Trinit. Petram, inquit, opinor, nihil aliud quam inconcussam & firmissimam fidem vocans.

Resp. Omisit Dupinus vocem hanc, Discipuli, scilicet petri. Non enim de fide absolute, & in abstracto, sed de fide B. petri sic locutus est S. Cyrillus, cujus integer locus exscribendus est. Hac enim ratione divinus nobis sermo dixit B. Petrum eximium inter sanctos Apostolos. Nam ubi interrogavit Salvator circa fines Cæsareæ, quæ vocatur Philippi: quem dicunt homines esse filium hominis? & quis rumor de illo per Judæorum pervagetur Regionem, hoc est, finitimas Judææ civitates; puerilibus & indecoris popularium opinionibus relictis valde sapienter & scienter clamabat, dicens: Tu es Christus Filius Dei vivi. Tam verè de illo sententia remunerationem non multo post reportavit, Christo dicente, Beatus es &c. Petram opinor per agnominationem aliud nihil, quam inconcussam & firmissimam Discipuli fidem vocavit, in qua Ecclesia Christi ita fundata & firmata esset, ut non laberetur, & esset inexpugnabilis inferorum portis, in perpetuum manens. Petri autem fides sic in filium non inconsideratè fiebat, & tumultuariè, nec ex humanis meritis scaturiebat; sed ex ineffabili eruditione superna, Deo ac Patre manifestè suum filium

indicante &c. Jam si B. Petrus tam nobiles honores accepit, secutus est, Filium Dei viventis illum confessus. &c.

Non fidem absolutè, sed B. petri fidem fundamentum Ecclesiæ in hoc Matthæi loco dici docet idem S. Cyrillus Alex. in Esai. lib. 4. orat. 2. Alio ipso enim dictum est divino Petro, (quando sapienter & inculpate fidem in ipsum confessus est, dicens: Tu es Christus Filius Dei vivi) Tu es petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam Petram, opinor, vocans, immotam fidem Discipuli.

„Dup. Item Juvenalis Hierosol. in literis synodicalibus, Super hanc petram, & super hanc confessionem roborata est ecclesia Dei.

Resp. Non referuntur fideliter verba Juvenalis in integrum locum: (a) Cum summus & primus Apostolorum Petrus dixisset: Tu es Christus Filius Dei vivi; Dominus intulit dicens: Beatus es Simon Barjona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed pater meus, qui in cœlis est. Et ego dico tibi, quia tu es petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam, & portæ inferi non prævallebunt adversus eam. Super hanc confessionem roborata est Ecclesia Dei, & fidem, quam nobis SS. tradiderunt Apostoli, hanc Ecclesia custodivit, & custodiet usque ad finem mundi. Itaque de confessione petri dicit Juvenalis: super hanc confessionem roborata est Ecclesia Dei; De fide autem: Et fidem quam nobis SS. tradiderunt Apostoli, ait: hanc Ecclesia

(a) In Concil. Calced. par. 3. cap. 20.

sua custodivit &c. Non igitur de fide asserit ibi, quod super eam fundata sit Ecclesia, sed quod eam custodiat Ecclesia; nec super confessionem fidei generatim, sed super hanc, scilicet Petri, roborata dicitur Ecclesia.

„Dup. Theodoret. epist. 146. & 77. Confessionem Petri fundamentum & basim asserit &c.

Resp. Si confessio Petri fundamentum & basis est Ecclesiæ, quidni etiam Petrus, non ut privata persona, sed ut Ecclesiam docens, ac regens fundamentum Ecclesiæ dicatur? Hoc indicare videntur hæc Theodoretum verba in epist. 77. citata: Quin hac etiam de causa Christus Dominus noster Apostolorum principem, cujus confessionem velut basim quandam, & fundamentum Ecclesiæ defixerat, fluctuare, ac errare permisit, duo eadem operâ docens, nec fidere se ipsis, & fluctuantes firmare.

„Dup. Ita etiam exponunt hunc locum Anonymus Scriptor in catena Nicetæ. Petram, inquit, confessionem vocavit.

Resp. Anonymus ille videtur esse S. Joannes Chrysostomus; Siquidem verba ejus græca eadem ferè sunt, quæ suprâ ex S. Chrysostomi homilia 55. in Matth. latina dedimus. Sic autem ea vertit Interpres Nicetæ: Et super hanc petram &c. petram fidei confessionem vocavit. Cum autem supra hanc petram Ecclesia edificari nunciatur, inde ostendit multos futuros, qui in eum credant, ac Petri mentem excitat, efficitque Pastorem. Unde patet S. Chrysostomum apud Nicetam Anonymum, ita hunc Matthæi locum accepisse, ut ibi petrus

pastor constitutus fuerit, ejusque doctrina seu fidei confessio fuerit Ecclesiæ fundamentum modo jam explicato.

„Dup. Gregor. Mag. epist. lib. 3. ep. 33.

Resp. Hæc sunt S. Gregorii verba in epistola citata: Dignum est, ut de Ecclesia B. Petri Apostolorum Principis nullum ulterius scrupulum dubietatis habeatis; sed in vera fide persistite; & vitam vestram in petra Ecclesiæ, hoc est, in confessione B. Petri Apostolorum Principis solidate. Num Petrus à petra seu fundamenti ratione excluditur, dum ejus confessio petra Ecclesiæ dicitur?

Sed ne qua supersit dubitatio, quin S. Gregorius (idem puta de aliis SS. Patribus, qui vel Christum, vel fidem, vel fidei confessionem, petram, seu fundamentum Ecclesiæ statuunt) B. Petrum suo etiam modo fundamentum esse, sentiat; Audi ipsum sui certissimum, & lucidissimum Interpretem. Quis nesciat, inquit libro 6. epist. 37. Sanctam Ecclesiam in Apostolorum Principis soliditate firmatam, qui firmitatem mentis traxit in nomine, ut Petrus à petra vocaretur.

„Dup. Felix III. epist. ad Zenonem.

Resp. Eadem est Felicis, atque Gregorii mens, ut illius verba significant: Per nostram etiam, inquit, parvitatem dignare suscipere venerabilem, ac divinam beatissimi Petri confessionem, Apostolorum scilicet principis, cui & regni claves à Salvatore tradite sunt, qui etiam preparabit christianissimo Imperio vestro locum in cælo cum sanctis Angelis, quique immutabilem, & immaculatam fidem in Dominum nostrum

frum Jesum Christum Dei Filium unigenitum, primus exponens, à Salvatore ipso Beatus est dictus. Nam cum ipse dixisset ad Dominum: Tu es Christus Filius Dei vivi; ab ipso audire meruit: Beatus es Simon Barjona, quia caro, & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in cælis est: & super ista confessione ædificabo Ecclesiam meam, & porte inferi non prævalent adversus eam. Nonne hæc verba, immutabilem, immaculatam fidem in Dominum nostrum Jesum Christum Dei Filium unigenitum primus exponens, &c. Indicant Petrum ut fidei Doctorem, & Interpretem, simul cum fide accipiendum esse, cum super ejus confessione ædificata dicitur Ecclesia?

„Dup. Isidorus Hisp. lib. 7. orig.

Resp. Utum loci, qui hic citatur, author sit S. Isidorus Hispalensis, non omnino certum est: quippe qui, teste ejus discipulo sancto Ildefonso Toletano, inchoatum librum non perfecit. quisquis sit author, non de Petri dignitate disputat, sed nominis ejus Etymologiam quarit: neque aliud ex eus testimonio elicitur, quam primarium Ecclesiæ fundamentum non esse B. Petrum, sed Christum. Hæc sunt ejus verba: Petrus à petra nomen accepit, hoc est, à Christo, super quem fundata est Ecclesia. Non enim à Petro petra, sed Petrus à petra nomen sortitus est, sicut non Christus à Christiano, sed Christianus à Christo vocatur; idedque ait Dominus: Tu es Petrus, & super hanc petram &c. quia dixerat Petrus, Tu es Christus Filius Dei vivi: Deinde ei Dominus, super hanc

hanc petram quam confessus es, edificabo, inquit, Ecclesiam meam. Petra enim erat Christus, super quod fundamentum etiam ipse edificatus est Petrus, nimirum tanquam fundamentum secundarium. Sequitur enim: Cephas dictus, eò quod in capite sit constitutus Apostolorum: κεφαλή enim græcè caput dicitur, & ipsum nomen in Petro Syrum est.

Verum lapsus est hic author. Non enim Petrus à petra derivatur, sed utrumque nomen priunitivum est, sicut græca πέτρος & πέτρα. Hæc autem omnia petram significant: quia ponuntur pro Cepha, quæ vox syriaca est, petram significans. Quamobrem Princeps Apostolorum, ut optime monet S. Hieronymus, modò Cephas, modò Petrus scribitur. Non quod aliud significet Petrus, aliud Cephas; sed quòd quam nos latinè & græcè petram vocimus, Hæbrei, & Syri propter linguæ inter se viciniam, Cephan nuncupent. S. Hieron. in c. 2. ep. ad Galatas. Cum autem Christus, qui B. Apostolo nomen imposuit hebraicè, vel potius syriacè loqueretur, de ejus nominatione secundum syriacam, non verò latinam, aut græcam etymologiam discernendum est; eòque magis quòd Joan. 1. Ubi prima fit hujus nominis mentio, non Petrus, aut πέτρος, sed Cephas vocandus Apostolus prædicatur.

„Dup. Beda homil. de S. Petro, & homil. 3. in Dominica Palmarum.

Resp. Homilia de S. Petro in editione Bedæ quâ utor non exstat; Homiliam in Dominica Palmarum.

palmarum unicam lego, nihilque in ea reperi, quod Dupino faveat. Quæ autem sit Bedæ sententia circa Ecclesiæ fundamentum, non aliunde investigandum videtur, quàm ex ejus expositione in hunc Matthæi locum, ubi docet Christum esse Petram illam principalem, super quam fundata est Ecclesia; sed hujus etiam nominis participem fecisse petrum ob præclaram fidei confessionem. (a) Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam. Metaphoricè ei dicitur, super hanc petram, id est, Salvatorem, quem confessus es, edificatur Ecclesia, qui fidei confessori sui nominis participium donavit.

„Dup. Druthmarus in exp. Matth. ca. 35.

Resp. Christum esse primum Ecclesiæ fundamentum; Petrum verò secundarium innuunt Druthmari verba, quæ sequuntur. (b) Et ego dico tibi, quia tu es Petrus. Dixisti; Tu es Christus, & ego dico tibi, quod tu es Petrus. Quia ego sum Christus inunctus oleo invisibili à Patre, Rex Christianorum, & tu fundamentum eorum, Beatus es Simon, id est obediens, quia filius columbæ, & quia Petrus, id est firmus. Et super hanc petram edificabo Ecclesiam meam. Super hanc firmitatem fidei, quam confessus es, edificabo te cum omni Ecclesia mea.

Dup. Hincm. opuscul. 33. cap. 5. & 45.

Resp. Clarè in his ipsis locis Primatum Jurisdictionis Romani Pontificis statuit Hincmarus Remensis, quamvis contra Hincmarum Laudunensis.

(a) Beda in Matthæum c. 16. (b) Druthm. in Matth. c. 35.

nensẽ jura S. sedes defendentem certet, pro auctoritate sua Metropolitana: nec petra rationem Petro denegat; sed eam à Christo petra primariã derivatam monet. Hæc sunt ejus verba cap. 5. Cui ob robur solidissimæ fidei Christus petra à se nomen Petri indidit, Tu es Petrus, & super dicens: hanc petram, scilicet rectæ fidei, quam patre tibi revelante confessus es, ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni cælorum, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos, videlicet pasce oves meas. Clariùs etiam cap. 45. Ex quo Petrum Apostolorum Cepham, quin caput & Principem, cui Dominus dixit, tu es Petrus, & super hanc petram, id est, super hanc firmam, & solidam fidei confessionem, quam tu es confessus, ædificabo Ecclesiam meam, & ac tu aliquando conversus confirma fratres tuos. & si diligis me, pasce oves meas, videlicet quæ sunt in universo mûdo, quæquaversum se catholica diffundit Ecclesia, licet per terrarũ plagas dispersa, sub uno tamen pastore ac pastorum principe Christo unitate fidei in ovili uno conclusa, suscipere meruit prima sedes, & omnium Ecclesiarum in toto orbe terrarum mater atque magistra. Quid clariùs ad asserendum B. Petri primatum ex illis Scripturæ locis? Vide ejusdem opusc. de prædest. contra Gothschalcum c. 24.

„Dup. Rupert. lib. 3. in Matth.

Resp. Sic quidem loquitur Rupertus in loco hîc citato: Hinc est illud, quod huic Simoni Petro dixit: Etego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Super petram fidei quam confessus est Petrus, Ecclesiam suam ædifica-

vit, eamque regendam illi, cæterisque Apostolis eorumque similibus commisit. Sed distinctionem jam sæpe à nobis allatam ita confirmat, & explicat in cap. 1. Joann. lib. 2. ut nihil luculentius desiderari queat. Et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Claret ergo, quia Christus super se ipsum (videlicet firmam petram) suam ædificaturus Ecclesiam, ubi vidit, imò intuitus est (ut ait Evangelista) id est, diligenter respexit illum, quem primum post se volebat ejusdem esse fundamentum Ecclesiæ: hæc de causâ Petrum à se ipso petra prima denominavit, utpote in quo post se ipsum tota constituta erat fabrica spiritualis edificiij. Hoc testimonium aliis omnibus, si qua eis inesset obscuritas lucem afferret.

„Dup. Tostatus in hunc locum & alii.

Resp. Non possem absque nimio labore, aut absque lectoris fastidio inquirere, qui sint illi alii, à quibus nominandis abstinendum sibi esse putavit author: quanta sit illorum autoritas, expendere: quo affectu ducti sint, investigare: illis alios numero plures, autoritate graviore, affectu æquiores, opponere: de Tostato quem nominat, hoc tantum notabo, quod de eo refert illustrissimus Henricus Spondanus ad annum 1443. n. 10. Unde constabit legitimè recusari Tostati testimonium, ubi de autoritate Rom. Pontificis agitur; Hic igitur (inquit Spondanus de Tostato) tunc junior, necdum Episcopus Senis existens, quando Eugenius aderat, Theses unam & viginti ex intima Theologia depromptas, disputandas cum proposuisset in iis locis aliquot offensisse, Eugenius edito diplomate notavit: impu-

impugnarique dicato opere Joan. de Turrecremata doctissimus ille Cardinalis Hispanus ex ordine Dominicanorum, de qua saepe superius facta est mentio. Contra quæ respondens Tostatus Commentario, cui defensorio nomen fecit, in Pontificum etiam auctoritatem inventus, injuriusque præ studio tuendi sua apparuit... Sed cum non obtinuit, quod petiit (ea est fragilitas præstantiorum etiam ingeniorum, ut cum eorum placitis resistitur, animi offensionem facile concipiant) non potuit adeo genio imperare, ut non acerbius rem in contraditores egerit. Quid mirum si post hæc Tostatus causa pontificia parum æquus fuerit?

Est tamen illi opponendus alius evangelii interpretes multiplicandis quidem quæstionibus Tostato inferior, sed non scientiâ ecclesiasticâ, judicio, sapientiâ ac pietate. Is est Cornelius Jansenius Episcopus Gandavensis, qui in hunc Matthæi locum, & ego dico tibi &c. ait: cum enim communiter etiam ab antiquissimis & omnibus catholicis Scriptoribus per petram hanc Petrus ipse intelligatur, ac inde colligatur Petri in omnes Apostolos primatus, quem in totâ Ecclesia ejus in sede Romana successores hereditario jure obtineant, quidam hunc primatum in Petro, aut successoribus ejus tollere cupientes, omnibus nervis hunc non esse necessarium, nec genuinum hujus loci sensum ostendere conantur &c.

„Dup. Ab ista expositione, non multum abjudunt ii, qui petram interpretantur Christum, quem Petrus erat confessus. Ita Hier. in cap. 7. Matth.

Resp. Turpè profectò est, Theologum catholicum

licum tantum contendere, ut primatui Romani Pontificis eripiat, aut infirmet testimonium luculentissimum, eâ sola ratione, quod variè à variis expositum sit: cum certum sit varietatem illam non ex sententiarum repugnantia ortam, sed ex eo, quod alii aliud in eo consideraverint: præsertim cum plerique varias illas expositiones simul complexi sint. Hoc jam circa primam expositionem observare licuit, & modò licet observare circa secundam. Sanctus enim Hieron. qui primus adducitur, petram super quam fundata est ecclesia, interpretatur & de Christo in c. 7. Matth. & de B. Petro, in c. 16. quia nimirum, ut ipse indicat, Christus est primum & principale fundamentum, B. Petrus secundarium in primo fundatum: Hæc sunt verba S. Hieron. in cap. 7. aludentis ad testimonium quod nunc expendimus: Fundata enim erat supra petram &c. Super hanc Dominus fundavit Ecclesiam: ab hac petra Apostolus Petrus sortitus est nomen.

In cap. autem 16. Matth. ubi exstat locus, de quo est quæstio, & hunc explicans sanctus Hieronymus ait: Simoni qui credebat in Petram Christum, Petri largitus est Nomen. Ac secundum Metaphoram Petra, rectè dicitur ei, edificabo Ecclesiam meam super te.

„Dup. Ac præcipuè Aug. qui in lib. retractat. cap. 21. hanc expositionem cum altera componit, & neutram alteri præfert in lib. contra Epi. Donati. Dixi in quodam loco de Apostolo Petro, quod in illo tanquam in petra fundata sit Ecclesia,

quo sensu etiam cantatur in ore multorum in versibus
beatissimi Ambrosii; ubi de Gallo Gallinaceo ait: hoc,
ipsa petra Ecclesia, canente culpam diluit; sed scio mu-
postea sapientissime sic exposuisse, quod à Domino dictum
est. Tu es Petrus &c. Ut super hanc intelligatur,
quam confessus est Petrus dicens. Tu es Christus Filius
Dei vivi, ac si Petrus ab hac petra appellatus personam
Ecclesie figuraret. . . . Harum autem duarum senten-
tiarum, quæ sit probabilior, eligat lector. Vide eun-
dem tract. 124. in Joannem, & serm. 13. de ver-
bis Domini. Huic adjungendus Theodoret, in
cap. 3. epist. 1. ad Corinth. Beda in ca. 16. Matth.
Magister in cap. 2. epist. ad Ephes. & alii, quos
videre poteris apud Launoium, epist. part. 5.
epist. ad Voellum.

Resp. Opportunam huic S. Augustini loco re-
sponsum subministrat S. ipse Augustinus. Pos-
sumus enim de B. Matth. respondere, quod re-
spondit S. Doctor de Moyse. Cum alius dixerit,
hoc sentit quod ego: & alius, immo illud quod ego: re-
ligiosus me arbitror dicere; cur non utrumque potius,
si utrumque verum est? & si quid tertium, si quid quar-
tum, & si quid omnino aliud verum quippiam in his
verbis videt, cur non omnia illa vidisse credatur, per
quem unus Deus sacras litteras, vera & diversa visuris
multorum sensibus temperavit.

Ita sanctus August. de expositionibus in com-
muni: id autem potiori ratione locum habet, ubi
expositiones inter se conjunctæ sunt atque con-
nexæ.

Inter sermones hujus sancti Doctoris in sermo-
ne 124.

ne 124. de temp. per petram sanctus Petrus intelli-
gitur, ut significant hæc verba: Totius corporis mor-
bum in ipso capite curat Ecclesia, & in ipso vertice
componit membrorum omnium sanitatem, in ipsa con-
fessionis Christi crepidine, & in ipso immobilis fidei fun-
damento in Petro scilicet &c.

Verum igitur est, quod Christus est petra, su-
per quam fundata est Ecclesia: sed, ut ait Beda in
hunc locum Matth. 16. Salvaror fideli confessori sui
nominis participium donavit. Christus est præci-
puum fundamentum, beatus Petrus secunda-
rium.

Nec contrarium docet Theodoretus loco hic
citato. Ait enim: Alius autem superadificat, &c.
Oportet superadificare, non fundamenta destruere. Ne-
que enim aliud potest jacere fundamentum, qui vult
sapienter edificare; hoc fundamentum jecit B. Petrus,
vel potius ipse Dominus. Cum enim dixisset Petrus;
Tu es Christus Filius Dei vivi, dixit Dominus, su-
per hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Ne
vos ergo denominate ab hominibus. Christus enim est
fundamentum. Theodoretus de primario & prin-
cipali fundamento Ecclesie loquitur; sed Petrum,
cujus confessionis meminit, fundamentum secun-
darium esse existimat, ut liquebit inferius.
Beda hac de re sententia jamjam exposita est.
Magister sententiarum in cap. 1. (non 3. ut à Du-
pino citatur) magno conatu probare enititur so-
lum Christum esse fundamentum Ecclesie: alibi
tamen, scilicet in cap. 2. epist. ad Ephes. seipsum
interpretatur, dicens, quod Christus est primum
& man-

& maximum fundamentum, & fundamentum fundamentorum. Unde ait : *Dicuntur tamen & Apostoli, & Prophetæ fundamentum.* Non ergo à ratione fundamenti B. Petrum Apostolorum Principem voluit excludi ; sed dum Christum unicum esse fundamentum Ecclesiæ affirmat, suum Petro post Christum locum servat, sicut cæteris Apostolis suum.

Ludovicus Maimbourg quanquam in eo libro, quem de institutione ac prærogativis Ecclesiæ Romanæ scripsit, eodem quo Dupinus in suis dissertationibus spectasse videtur, ut pontificiam potestatem quàm angustis limitibus coærceat, & quiortamen fuit hac in parte, quàm Dupinus : varias enim hujus loci expositiones B. Petri primatui nequaquam obesse monstravit. Ut ait : La plus part des saints Peres sur tout ceux qui ont precedé le concile de Nicée, interpretent de la personne de saint Pierre ces paroles, & sur cette Pierre je bastiray mon eglise, selon le rapport qu'elles ont avec celles-cy qui precedent, *Je te dis aussi que tu es Cephas*, cest-à-dire *une Pierre*. Ily en a d'autres, Particulierement de puis le concile de Nicée, qui, pour combattre l'impieté des Arriens les ont entendus de cette celebre confession de Foy que fit saint Pierre, quand il dit, *Vous estes le Christ fils du dieu vivant* : & quelques autres les ont rapportées à Jesus-Christ mesme, qui est la Pierre & le fondement dont saint Paul a dit, que personne n'an peut mettre un autre que celuy qui est déjà posé, & qui est Jesus-Christ.

Mais,

Mais, outre que ceux-là mesmes disent aussi ailleurs que l'église est fondée sur saint Pierre, il est aisé d'accorder tous ces sentimens-là qu'on réduit tres facilement à un seul qui résulte de ces trois, en disant que ces paroles doivent s'entendre de la personne de saint Pierre confessant. Jesus Christ fils du Dieu vivant. Il est évident que ces trois interpretations entrent fort naturellement dans celle-cy, qui comprend la foy de la Divinité de Jesus Christ, & la confession de cette foy, & la personne qui fait cette confession. Traité Historiq. de l'église de Rome. chap. 4. *Sancti Patres*, inquit, *maximæ ex parte, præsertim verò Concilio Nicæno antiquiores de persona B. Petri hæc verba interpretantes* : & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. *ed quod necessariò respondeant antecedentibus, scilicet, & ego dico tibi, quia tu es Cephas, id est, Petrus.* Alii præcipuè post Concilium Nicænum, ut Arianorum impietatem impugnarent, ea de celebri illa B. Petri confessione fidei acceperunt, quâ dixit, *Tu es Christus Filius Dei vivi*, quidam alij ad ipsum Jesum Christum ea retulerunt, qui est petra, & fundamentum de quo S. Paulus ait, *fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus.*

Verum, præterquam quod illi ipsi alibi dicunt Ecclesiam super B. Petrum esse fundatam, omnes illa sententia nullo negotio conciliari inter se, atque in unam ex tribus constantem coire facillimè possunt ; ut scilicet hæc

D

verba

verba intelligantur de persona B. Petri confitentis Jesum Christum Filium Dei vivi. Planum est, hac interpretatione tres illas contineri, designarique tum fidem divinitatis Christi Jesu, tum confessionem illius fidei, personam denique confessionem illam edentem.

„Dup. Tertia expositio est nomine petrae ipsum petrum intelligi. Tertull. in lib. de præscript. hæreticorum: *Latuit, inquit, aliquid Petrum adificandæ Ecclesiæ petram dictum. Et in lib. de Monogam. c. 7. Origenes homil. 5. in exordium: unde magno illi Ecclesiæ fundamento, & petra solidissimæ, super quam Christus fundavit Ecclesiā, dicatur à Domino Modica fidei, & quare dubitasti?* Et apud Euseb. lib. 6. histor. c. 19. *Petrus super quem Christi Ecclesiā Cypr. ep. ad Jub. Petro super quem Dominus adificavit Ecclesiā. Ecclesiā quæ una est super Petrum. Item lib. de unit. Eccles. & Firmil. epif. ad ipsum Hil. can. 16. in Matth. In nuncupatione novi nominis felix Ecclesiæ fundamentum. Et in psal. 131. Cui Petro superius claves regni cælorum dederat, super quem edificatus erat Ecclesiā. Hiero. ep. 57. ad Damasum: Beatitudini tuæ, id est, cathedræ Petri in communionem consocior, super illam petram adificatam Ecclesiā scio. Et in ep. ad Marcellam: Si igitur Apostolus Petrus, super quem Dominus fundavit Ecclesiā. Aug. in lib. retract. super eandem expositionem tradit. Item Cyrillus lib. 2. in Joann. Leo ep. 75. Maximus Taurinensis in homil. de petro & paulo, Theophylactus & alii.*

Resp. Verborum Evangelij textura tam aperte

per se designat petram, de qua est sermo, esse B. Petrum, ut omnis ea dubitatio ex ignorantia linguarum exorta videatur. Primò enim, quorum Christus nomen *Simonis* in nomen *Petri* commutasset, nisi dignitatem aliquam hæc ultimâ voce significatam B. Apostolo contulisset? quæ sit autem illa dignitas, indicant hæc verba: *Et super hanc Petram adificabo Ecclesiā meam.*

Secundò, quid sibi vult pronomen demonstrativum, *hanc*, cujus ea vis est, ut rem aliquam præsentem quasi digito indicet? nihil hanc particulam præcedit, quod nomine petro vel alio affini fuerit insignitum. Neque enim Christus vel se, vel fidei confessionem petram vocaverat. De Petro ergo accipiendum est, quod dicitur, & *super hanc petram &c.* quia nullo interjecto præcedit, *Tu es Petrus. &c.*

Tertiò, Christus nomen Petri Apostolo imponit in præmium suæ confessionis; *B. es Simon Barjona &c.* Et ego dico tibi, quia tu es *Petrus*. Verbum autem Christi non solet esse vacuum, sed id præstare, quod significat. Dum ergo petrū nominavit petra illi virtutem, & officium contulit, quod idem esse ac pastorale munus in Apostolorum principe docet S. Chrysostomus homil. 55. in Matth. exponens hæc verba; *Et super hanc Petram adificabo Ecclesiā meam.* Sublimiora, inquit, sapere eum facit, & pastorem constituit.

Quartò, hæc pronomina, *ego, tibi*, innuunt ea quæ sequuntur à Christo ad petrum, & de petro esse dicta. *Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc*